

ISTOČNA AZIJA

Azija je najveći i najnapučeniji svjetski kontinent koji za Europsku uniju ima iznimnu geostratešku važnost. Europska unija u istočnoj Aziji ima tri strateška partnera: Kinu, Japan i Republiku Koreju. EU se suočava sa sigurnosnim problemima u regiji, poput nuklearne prijetnje u Sjevernoj Koreji i pomorskih sporova u Južnom kineskom moru. Istovremeno, EU ima snažnu ekonomsku ulogu i ulaže velika sredstva u pomoć i razvoj te radi na poticanju izgradnje institucija, demokracije, dobrog upravljanja i ljudskih prava.

U ovom informativnom članku opisuje se regija istočne Azije. Vidi također informativne članke o južnoj Aziji ([5.6.7](#)) i jugoistočnoj Aziji ([5.6.9](#)).

PRAVNA OSNOVA

- Glava V. (vanjsko djelovanje EU-a) Ugovora o Europskoj uniji;
- članci 206. i 207. (trgovina) i 216. – 219. (međunarodni sporazumi) Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU);
- sporazumi o partnerstvu i suradnji (bilateralni odnosi).

ISTOČNA AZIJA

A. Kina

Europska unija je 1994. obnovila odnose s Kinom, no još uvijek je na snazi embargo EU-a na oružje koji je uveden nakon masakra na trgu Tiananmen 1989. godine. Sve veća ekonomska i geopolitička međuovisnost dvaju partnera odražava se u zajedničkom strateškom razvojnom planu EU-a i Kine do 2020. godine, u kojem je produbljena i proširena suradnja u cijelom nizu područja kao što su vanjska i sigurnosna politika, ekonomski razvoj, globalno upravljanje i multilateralna suradnja u trgovini i ulaganjima te socijalnim, klimatskim i ostalim područjima, uključujući međuljudske kontakte.

Komisija je 2016. godine donijela Zajedničku komunikaciju o elementima nove strategije EU-a za Kinu, u kojoj se ističe potreba uključivanja Kine u proces reforme uz istovremeno promicanje reciprociteta, jednakih uvjeta za sve i poštenog tržišnog natjecanja u svim područjima suradnje. U predloženoj strategiji naglasak je stavljen na promicanje infrastrukture, trgovine i digitalne i međuljudske povezanosti dviju zemalja na temelju otvorene i transparentne platforme utemeljene na pravilima.

Nadovezujući se na strategiju predloženu 2016. Komisija je u ožujku 2019. objavila zajedničku komunikaciju pod nazivom „Strateške perspektive EU-a i Kine” u kojoj poziva na višedimenzionalni pristup koji obuhvaća različita područja politike i koji zahtijeva jedinstvo država članica EU-a pri suradnji s Kinom. Strateškim perspektivama pozivalo se na snažniju suradnju u ostvarivanju zajedničkih interesa na globalnoj razini i snažniji poticaj za uzajamne uvjete u ekonomskom području.

Dvadeset i prvi sastanak na vrhu između EU-a i Kine održan je u Bruxellesu 9. travnja 2019. nakon strateškog dijaloga EU-a i Kine održanog 18. ožujka 2019. u Bruxellesu u okviru priprema za sastanak na vrhu. [Zajednička izjava od 9. travnja 2019.](#) ne odražava samo obnovljeni pokušaj suradnje u globalnim izazovima već i daje poticaj za bilateralni ekonomski odnos koji se mnogo više temelji na načelima nediskriminacije, poštenog tržišnog natjecanja i jednakih uvjeta. EU i Kina utvrdili su niz ključnih prepreka i dogovorili se za njih pronaći rješenja te „na sljedećem sastanku na vrhu EU-a i Kine obaviti pregled stanja”.

Zajedničkom izjavom je potvrđeno da kao globalni akteri EU i Kina imaju zajedničku odgovornost u rješavanju regionalnih i globalnih izazova kao što su klimatske promjene i provedba Pariškog sporazuma COP21, zajedničke sigurnosne prijetnje, uključujući borbu protiv terorizma i kibersigurnost te poštovanje Zajedničkog sveobuhvatnog akcijskog plana (ZSAP) s Iranom o iranskom nuklearnom programu. Također su ponovno izrazili odlučnost za promicanjem multilateralnosti i multilateralnog trgovinskog sustava utemeljenog na pravilima, uključujući procese reforme međunarodnih monetarnih i financijskih sustava (što uključuje kvote Međunarodnog monetarnog fonda) te Svjetske trgovinske organizacije, radi čega su EU i Kina osnovali zajedničku radnu skupinu. Također su potvrdili važnost uloge skupine G20 kao „glavnog foruma za međunarodnu ekonomsku i financijsku suradnju” kada je riječ o održavanju multilateralnog sustava. Obje strane su se jednako tako obvezale poboljšati povezanost Europe i Azije na temelju tržišnih pravila, transparentnosti, otvorene javne nabave, jednakih uvjeta za sve i poštenog tržišnog natjecanja te stvarati sinergije između strategije EU-a za povezivanje Europe i Azije i kineske inicijative „Jedan pojas, jedan put”.

I dalje traju pregovori o ambicioznom sveobuhvatnom sporazumu o ulaganju kojim bi se stvorili jednaki uvjeti za poslovne subjekte, pružile nove tržišne mogućnosti te zaštitili ulagači i njihova ulaganja, i koji bi objema stranama omogućio da predvide šire i dublje ambicije.

EU je i dalje vodeći trgovinski partner Kine, dok je Kina drugi najveći trgovinski partner EU-a. Vrijednost dnevne robne razmjene između EU-a i Kine iznosi više od 1,5 milijarde EUR, pri čemu je 2018. godišnji izvoz EU-a iznosio 210 milijardi EUR, a uvoz 395 milijardi EUR. Izvoz usluga iz EU-a u Kinu 2017. godine dosegao je razinu od 44 milijarde EUR, dok je vrijednost uvezenih usluga iznosila 28 milijardi EUR. Izravna strana ulaganja Kine u EU dosegla su 2017. oko 30 milijardi EUR, dok su izravna strana ulaganja EU-a u Kinu iznosila 6 do 7 milijardi EUR.

Europski parlament skrenuo je pažnju na povrede ljudskih prava u Kini, među kojima su i proizvoljna pritvaranja, radni logori, smrtna kazna, ograničena sloboda izražavanja i udruživanja, prisilni pobačaji i represivne politike u [Tibetu](#) i Xinjiangu.

Parlament je također podržao pozive kineskih građana na provedbu istinskih političkih reformi^[1] i osudio postupanje prema različitim pojedinačnim braniteljima ljudskih prava i aktivistima. Kina se strogo protivi svakom vanjskom „uplitanju” u svoje unutarnje poslove, među ostalim kada je riječ o pitanjima ljudskih prava. Tridesetsedmi krug dijaloga EU-a i Kine o ljudskim pravima održan je u Bruxellesu u travnju 2019.

B. Tajvan

Europska unija podržava politiku „jedinствене Kine” i ne priznaje Tajvan kao suverenu državu. Međutim, EU nastavlja suradnju s Tajvanom u nepolitičkim područjima, uključujući komercijalna i ekonomska područja kao što su trgovina, istraživanje i klimatske promjene.

EU je s Tajvanom razvio dobro strukturiran dijalog o gospodarskim i trgovinskim pitanjima u brojnim sektorima, među kojima su i automobilska industrija i farmaceutski sektor te sektor kozmetike i medicinskih proizvoda. EU je četvrti po redu najveći trgovinski partner Tajvana nakon Kine, SAD-a i Japana, a vrijednost trgovine robom između EU-a i Tajvana dosegla je 2018. rekordnih 51,9 milijardi EUR. Sa 21,2 milijardi EUR izravnih stranih ulaganja 2017. Europska unija je najveći ulagač u Tajvan.

Parlament je više puta poticao užu bilateralnu suradnju EU-a i Tajvana u područjima kao što su trgovina, istraživanje, kultura, obrazovanje, klimatske promjene i zaštita okoliša, izražavajući svoju podršku mogućim pregovorima o sporazumu o ulaganju između EU-a i Tajvana.

EU i Tajvan održali su 22. ožujka 2018. prvo godišnje savjetovanje posvećeno ljudskim pravima na kojem se raspravljalo o ključnim pitanjima ljudskih prava, poput univerzalnosti ljudskih prava. Na tom sastanku EU je pohvalio Tajvan jer je dobrovoljno ugradio odredbe glavnih konvencija UN-a o ljudskim pravima u domaće pravo te zbog njegovog međunarodnog mehanizma za reviziju.

U siječnju 2020. Tajvan održava 15. krug predsjedničkih izbora. Aktualna predsjednica Tsai Ing-wen iz Demokratske progresivne stranke kandidirala se na izborima, kao i Han Kuo-yu iz stranke Kuomintang (Kineske nacionalističke partije). Šest neovisnih kandidata također se kandidiralo za izbore.

C. Hong Kong

Odnosi Europske unije i Hong Konga uključuju trgovinu i ekonomski razvoj, carinsku suradnju, inovacije i tehnologije, tržišno natjecanje, sigurnost opskrbe hranom, okoliš i obrazovanje. EU je 2018. bio drugi po veličini trgovinski partner Hong Konga nakon Kine, dok je Hong Kong bio sedamnaesti po veličini trgovinski partner EU-a u trgovini robom i deseti u trgovini uslugama. U prosincu 2018. održan je 12. strukturirani dijalog između EU-a i Hong Konga. Nakon poboljšanja u dobrom upravljanju EU je 12. ožujka 2019. uklonio Hong Kong s popisa [nekooperativnih poreznih jurisdikcija](#).

[Europski parlament donio je 13. prosinca 2017. preporuku](#) o 20. obljetnici uspostave Posebnog upravnog područja Hong Konga (SAR), u kojoj se preporučuje poštovanje Temelnog zakona o Posebnom upravnom području Hong Konga, što je ključno za

[1] Rezolucija Europskog parlamenta od 14. ožujka 2013. o odnosima EU-a i Kine (SL C 36, 29.1.2016. str. 126.).

daljnje jačanje odnosa s EU-om. Iako EU podržava politiku „jedinstvene Kine” i uvažava činjenicu da se Kina protivi „uplitanju u unutarnje poslove”, u preporuci se osuđuje uplitanje Kine u unutarnje poslove Hong Konga jer bi to moglo ugroziti dugoročnu održivost modela „jedna zemlja, dva sustava”. Prosvjedi koji su započeli u ožujku 2019. nakon uvođenja Zakona o počiniteljima u bijegu i uzajamnoj pravnoj pomoći u kaznenim pitanjima doveli su do eskalacije nasilja i trajnih nemira u Hong Kongu. EU ustraje u tome da su mjere za smanjenje napetosti i dijalog, uz poštovanje temeljnih sloboda zajamčenih načelom „jedna zemlja, dva sustava”, ključni za mirno razrješenje situacije. EU pridaje veliku važnost visokom stupnju autonomije Hong Konga, koja se mora očuvati u skladu s Temeljnim zakonom i međunarodnim obvezama. Trajno poštovanje temeljnih prava i sloboda te neovisnost pravosuđa i dalje su ključni za razvoj Hong Konga.

D. Japan

Japan je strateški partner EU-a od 2003. i s njim dijeli vrijednosti u pogledu ljudskih prava, demokracije i vladavine prava. Sporazum o strateškom partnerstvu između EU-a i Japana, koji se privremeno provodi od 1. veljače 2019. te obuhvaća politički dijalog i suradnju u političkim pitanjima kao i regionalnim i globalnim izazovima, predstavlja novu razinu njihovog partnerstva. Njime će se isto tako ojačati međuparlamentarni dijalog između Europskog i japanskog parlamenta. Sporazum o gospodarskom partnerstvu (EPA) između EU-a i Japana, jedan od najobuhvatnijih sporazuma o slobodnoj trgovini EU-a, stupio je na snagu 1. veljače 2019. Očekuje se da će Sporazum potaknuti trgovinu i ekonomski rast na obje strane. Sporazum sadrži obveze u pogledu trgovine robom i uslugama te predstavlja okvir kojim se promiču bilateralna ulaganja. Njime se također postavljaju ambiciozni ciljevi za održivi razvoj te prvi put uključuje posebna obveza poštovanja Pariškog klimatskog sporazuma.

EU i Japan dijele zajedničku viziju otvorenog svjetskog gospodarstva utemeljenog na pravilima koje jamči najviše standarde.

Japan je, nakon Kine, drugi po veličini trgovinski partner EU-a u Aziji, a 2018. godine ukupna vrijednost njihove međusobne trgovine iznosila je 135 milijardi EUR. Dvije strane i dalje rade na daljnjem poboljšanju ulagačkih odnosa zaključivanjem u bliskoj budućnosti posebnog sporazuma o ulaganju koji bi uključivao standarde za zaštitu ulagača i ulaganja te mehanizme za rješavanje sporova. Pregovori o adekvatnoj razini zaštite podataka između EU-a i Japana zaključeni su 17. srpnja 2018. EU i Japan donijeli su 23. siječnja 2019. odluke o uzajamnom priznavanju sustava za zaštitu podataka kao „ekvivalentnih” te time stvorili najveće svjetsko područje sigurnog protoka podataka.

Na 26. sastanku na vrhu između EU-a i Japana održanom 25. travnja 2019. raspravljalo se o pitanjima kao što su klimatske promjene, regionalna sigurnost i trgovina te stanje bilateralnih odnosa. Tijekom drugog posjeta japanskog premijera Abea Bruxellesu 2019. EU i Japan potpisali su 27. rujna Partnerstvo za održivu povezanost i kvalitetu infrastrukture između Europske unije i Japana.

E. Republika Koreja (Južna Koreja)

Odnosi EU-a i Južne Koreje počeli su 1997. potpisivanjem Sporazuma o suradnji i uzajamnoj administrativnoj pomoći u carinskim pitanjima. Danas je Republika Koreja

jedan od 10 strateških partnera EU-a u područjima globalne sigurnosti, gospodarstva, okoliša i međunarodne suradnje. Bilateralna trgovina EU-a i Južne Koreje znatno je porasla i 2018. postigla rekordnu razinu od 100 milijardi EUR. Europska unija važan je ulagač u Južnu Koreju: njezina su izravna strana ulaganja 2017. iznosila 51 milijardu EUR.

Južnokorejski sektor znanosti i tehnologije jedan je od najnaprednijih na svijetu. Njegov je naglasak na inovacijama, a u prošlosti je postigao impresivne rezultate u području robotike i umjetne inteligencije koji otvaraju nove prilike za povećanje znanstvene i tehnološke suradnje s EU-om.

Južna Koreja ima vrlo digitalizirano gospodarstvo te nakon hakerskih napada koji su pogodili milijune ljudi i službenih stranica razvija nacionalnu strategiju za kibersigurnost. Za većinu kibernetičkih napada optužena je Sjeverna Koreja. EU i Južna Koreja sve više surađuju u području kibernetičke sigurnosti. U Bruxellesu je u lipnju 2019. održan 5. kibernetički dijalog između EU-a i Južne Koreje.

Trenutni prioriteti međukorejskih odnosa jesu ekonomski angažman i nuklearno razoružanje. Sudjelovanje Sjeverne Koreje na Zimskim olimpijskim igrama u Pjongčangu u veljači 2018. označilo je prekretnicu u odnosima. Predsjednik Republike Koreje Moon Jae-in pokušava ublažiti napetosti preko dijaloga i mjera izgradnje povjerenja. Između travnja i rujna 2018. održana su tri sastanka između dviju Koreja na temu nuklearnog razoružanja. Bez obzira na to, međukorejski odnosi pogoršali su se 2019. nakon sastanka na vrhu između SAD-a i Sjeverne Koreje te opet u kolovozu 2019. nakon zajedničke vojne vježbe SAD-a i Južne Koreje, koju je Sjeverna Koreja opisala kao kršenje triju sporazuma zaključenih 2018., optuživši Južnu Koreju za udruživanje s vanjskim silama te nastavljanje provođenja prikrivenog, neprijateljskog djelovanja EU podržava diplomatsko rješenje korejske nuklearne krize.

U ožujku 2017. južnokorejski Ustavni sud potvrdio je opoziv bivše predsjednice Park Geun-hye. Vođa Demokratske stranke (stranka Minjoo) Moon Jae-in izabran je za predsjednika u svibnju 2017. Nova vlada trenutačno provodi ambiciozan program ekonomskog rasta te povećava državnu potrošnju i provodi redistributivne socijalne politike. U rujnu 2019. predsjednik Moon imenovao je Cho Kuk ministrom pravosuđa kako bi osmislio pravosudne reforme, uključujući osnivanje agencije za borbu protiv korupcije čiji je cilj istraga visokih dužnosnika. Cho Kuk je uslijed optužbi za korupciju i kontroverzi podnio ostavku 14. listopada 2019. Te optužbe naštetile su ugledu vladajuće Demokratske stranke uoči parlamentarnih izbora u travnju 2020. U listopadu 2019. rejting predsjednika Moona bio je najniži od 2017. usprkos obećanju da će dati prednost stvaranju radnih mjesta, uvođenju reformi za borbu protiv korupcije i smanjenju nejednakosti.

Izaslanstvo Odbora za vanjske poslove EP-a posjetilo je u travnju 2018. Japan i Južnu Koreju u cilju produbljivanja bilateralnih strateških partnerstava i njihove parlamentarne dimenzije.

U Bruxellesu je 19. listopada 2018. održan 9. sastanak na vrhu između EU-a i Južne Koreje. EU i Južna Koreja raspravljali su o proširenju bilateralnog programa i širim izazovima koji se odnose na globalnu i regionalnu sigurnost i mir te na neširenje oružja za masovno uništenje.

U studenom 2019. Južnokorejsko izaslanstvo Narodne skupštine posjetilo je Europski parlament u Bruxellesu na 21. međuparlamentarnoj sjednici. Rasprave su se usredotočile na sporazum o slobodnoj trgovini, klimatske promjene, sigurnost i tehnologiju.

Južna Koreja još nije potpisala četiri temeljne konvencije ILO-a o prisilnom radu, slobodi udruživanja, zaštiti prava na organiziranje i kolektivno pregovaranje. U listopadu 2019. vlada je odobrila nacrt zakona koji se šalje Narodnoj skupštini. Nije sigurno hoće li nacrt zakona proći zbog protivljenja poduzeća i sindikata.

F. Demokratska Narodna Republika Koreja (Sjeverna Koreja)

Europska unija prema Demokratskoj Narodnoj Republici Koreji primjenjuje politiku „kritičkog angažmana” koja obuhvaća vršenje pritiska u vidu sankcija i ostale mjere, dok su istovremeno komunikacijski kanali i dalje otvoreni. Bilateralni su odnosi s tom zemljom ograničeni, a na snazi nije ni jedan bilateralni politički ili trgovinski sporazum između EU-a i Sjeverne Koreje. Nadalje, izuzev humanitarne pomoći, razvojna suradnja EU-a, koja se uglavnom odnosi na sigurnost opskrbe hranom, podliježe političkim razmatranjima, sankcijama UN-a i drugim ograničenjima. Parlament je donio nekoliko rezolucija u kojima se Sjeverna Koreja osuđuje zbog nuklearnih i raketnih programa te je izrazio duboku zabrinutost zbog sve lošijeg stanja ljudskih prava u toj zemlji.

Kako bi nadopunio i ojačao relevantne rezolucije Vijeća sigurnosti UN-a (br. 2270, 2321, 2371, 2375 i 2397), [EU je u nekoliko navrata proširio raspon sankcija protiv DNRK-a](#) tako što je zabranu ulaganja osim financijskih usluga i usluga prijevoza proširio na nove sektore. Ti sektori obuhvaćaju industriju povezanu s konvencionalnim oružjem, sektor metalurgije, zrakoplovno-svemirsku industriju i računalne usluge te usluge povezane s rudarstvom i proizvodnjom u kemijskoj industriji, rudarstvu i rafinerijskoj industriji. [U travnju 2018. Europska unija na popis restriktivnih mjera protiv Sjeverne Koreje dodala je jednu osobu i 21 subjekt](#) zbog njihove uključenosti u nezakonite trgovinske aktivnosti i aktivnosti kojima se omogućuje izbjegavanje sankcija. EU je, uz 80 pojedinaca i 75 subjekata koji su već na popisu UN-a, sankcionirao 59 pojedinaca i devet subjekata.

Nakon zajedničkog sudjelovanja Sjeverne i Južne Koreje na Zimskim olimpijskim igrama u Pjongčangu u veljači 2018., u travnju, svibnju i rujnu te godine održana su tri sastanka između dviju Koreja. Taj povijesni korak pokazao je da su oba naroda zainteresirana za smanjenje napetosti i mir na Korejskom poluotoku.

Prvi sastanak na vrhu između Sjeverne Koreje i SAD-a održan je 12. lipnja 2018. u Singapuru. Sjevernokorejski predsjednik Kim Jong-un i predsjednik SAD-a Donald Trump dogovorili su se u svojoj zajedničkoj izjavi od 12. lipnja 2018. o uspostavi novih odnosa na temelju Deklaracije iz Panmunjoma iz travnja 2018. koja je potpisana na sastanku na vrhu između dviju Koreja. Sjeverna Koreja se obvezala raditi na postizanju potpunog nuklearnog razoružanja Korejskog poluotoka. Drugi sastanak na vrhu između Sjeverne Koreje i SAD-a održan je 27. i 28. veljače 2019. u Hanoiju (Vijetnam), ali na njemu nije postignut dogovor o nuklearnom razoružanju. Predsjednik Donald Trump

izjavio je da je spreman nastaviti pregovore s Kim Jong-unom. Odnosi s SAD-om zasad su na mrtvoj točki, a mjere za smanjenje napetosti zamrznute.

Ulrich Jochheim / Jorge Soutullo
11/2019

